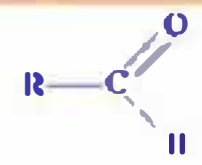

Điều kiện ancol không bền chuyển thành nhóm cacbonyl (-CO-)

ALDEHYDE (-CHO)

Điều chế

Điều chế aldehyt: từ ancol bậc I hoặc alken

- $\text{RCH}_2\text{OH} + \text{CuO} \rightarrow \text{RCHO} + \text{Cu} + \text{H}_2\text{O}$

Công nghiệp: $2\text{C}_2\text{H}_4 + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{CH}_3\text{CHO}$

- $\text{CH}_4 + \text{O}_2 \rightarrow \text{HCHO} + \text{H}_2\text{O}$

Điều chế kepton:

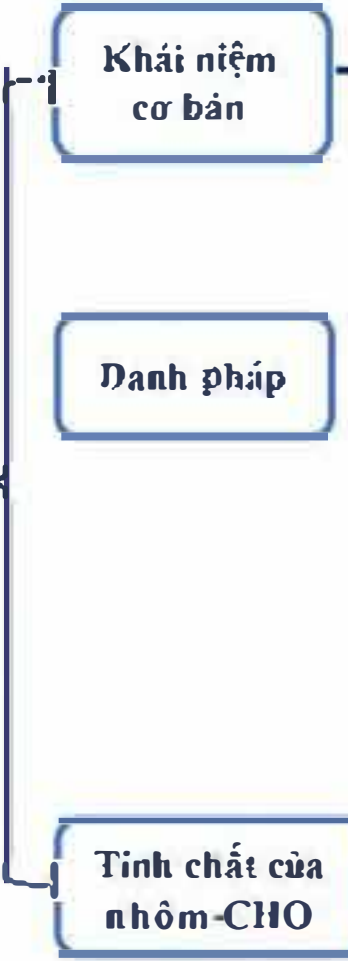
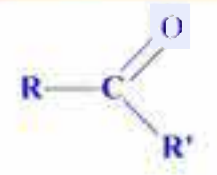
- từ ancol bậc II

- từ cumen (isopropylbenzen)

$\text{C}_6\text{H}_5 - \text{CH}(\text{CH}_3)_2 \xrightarrow[2 \text{H}_2\text{SO}_4]{\text{I}_2, \text{O}_2} \begin{cases} \text{C}_6\text{H}_5 - \text{OH} \\ \text{CH}_3 - \text{CO} - \text{CH}_3 \end{cases}$

axeton

Tính chất của nhóm -CO- (xeton)

- Ít tan trong nước, nhiệt độ sôi thấp

- dung dịch nước của andehyt fomic gọi là fomon (dùng ướp xác, tẩy trắng), 37-40% gọi là **fomalin**

- andehyt no, đơn chức: $\text{C}_n\text{H}_{2n}\text{O}$ ($n \geq 1$), $\text{C}_n\text{H}_{2n+1}\text{CHO}$ ($n \geq 0$)

*Thêm 1 liên kết π : mất 2H: không no 1 liên đôi, đơn: $\text{C}_n\text{H}_{2n-2}\text{O}$

Thêm 1 chức: mất 2H: no, hai chức: $\text{C}_n\text{H}_{2n-2}\text{O}_2$

Tên IUPAC (tên thay thế)

Tên hydrocacbon mạch chính + al

$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CHO}$: **propanal**

Tên thường

HCHO : **andehyt fomic (for mandehyt)**

CH_3CHO : **andehyt axetic**

$\text{CH}_2=\text{CH}-\text{CHO}$: **andehyt acrylic**

$\text{OHC}-\text{CHO}$: **andehyt oxalic**

Tính khử

+ Tác dụng $\text{AgNO}_3/\text{NH}_3$ (phản ứng tráng bạc)

$\begin{cases} \text{R} - (\text{CHO})_n \\ \text{H} - \text{CHO} \end{cases} \xrightarrow{+\text{Ag}_2\text{SO}_4/\text{NH}_3} \begin{cases} 2n\text{Ag} \\ 4\text{Ag} \end{cases}$

$\begin{cases} \text{R} - (\text{COONH}_4)_n \\ (\text{NH}_4)_2\text{C} \bullet \text{O}_3 \end{cases} \xrightarrow{+\text{HCl}} \uparrow \text{CO}_2$

*những chất có cấu tạo: $\text{H}-\text{COOR}$ cũng tham gia tráng bạc tạo 2Ag

+ Tác dụng Br_2 : $\text{RCHO} + \text{Br}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{RCOOH} + 2\text{HBr}$

Tính oxy hoá

Tác dụng H_2 :

$\text{R}(\text{CHO})_n + \text{H}_2 \rightarrow \text{R}(\text{CH}_2\text{OH})_n$ (ancol bậc I)

Axeton: $\text{CH}_3-\text{CO}-\text{CH}_3$ (làm nước rửa móng)

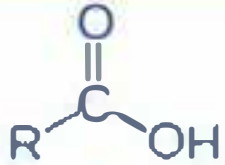
- tính chất giống andehyt nhưng **không** có tráng bạc, **không** tác dụng brom

Tác dụng H_2 :

$\text{R}-\text{CO}-\text{R}' + \text{H}_2 \rightarrow \text{RCH}(\text{OH}-\text{R}')$ (ancol bậc II)

Lưu ý: ngoài tính chất chính của nhóm chức -CHO, -CO- thì phụ thuộc vào gốc R là no, không no hay thơm mà còn có tính chất của gốc R: phản ứng cộng (làm mất màu Br_2 , H_2 , KMnO_4 ...)

ACID CARBOXYLIC (-COOH)

Điều chế

Lưu ý: ngoài tính chất chính của nhóm chức COOH thì phụ thuộc vào gốc R là no, không no hay thơm mà còn có tính chất của gốc R: phản ứng cộng (làm mất màu Br₂, H₂, KMnO₄...)

- tan trong nước, nhiệt độ sôi cao (do có liên kết H), độ tan giảm khi tăng M_{mol}
 So sánh tính axit: R-COOH
 - R đẩy e (gốc no): giảm tính axit (OH, C_nH_{2n+1}- (nhiều C đẩy mạnh), OCH₃, -NH₂
 - R hút e (gốc chưa no): tăng tính axit (Cl, F, nôi đôi, nôi ba, vòng benzen.)
 *Lưu ý: lực hút e: liên kết ≡ > vòng benzen > liên kết =
 Trong dãy axit no, đơn chức: HCOOH là axit mạnh nhất.

- no, đơn chức: C_nH_{2n}O₂ (n ≥ 2), C_nH_{2n+1}COOH (n ≥ 0)
 *Thêm 1 liên kết π: mất 2H: không no 1 liên kết đôi, đơn chức: C_nH_{2n-2}O₂
 Thêm 1 chức: mất 2H: no, hai chức: C_nH_{2n-2}O₄

Danh pháp

Tên IUPAC (tên thay thế)

Tên hydrocacbon no mạch chính + oic
 CH₃-CH₂-COOH: axit propanoic

Tên thường

HCOOH: Acid fomic (metanoic)
 CH₃COOH: acid axetic (etanoic)
 CH₃-CH₂-COOH: acid propiolic
 CH₂=CH-COOH: acid acrylic
 CH₂=C(CH₃)-COOH: acid methacrylic
 HOOC-COOH: acid oxalic

Tính chất của nhóm -COOH

1. **Tính acid (do có H⁺)**
 + tâm quý hóa đỏ
 + tách dung bazo: R-COOH + NaOH → RCOONa + H₂O
 + tác dụng KL trước H: RCOOH + Na → RCOONa + $\frac{1}{2}$ H₂
 + tác dụng muối axit yếu hơn:
 RCOOH + NaHCO₃ (Na₂CO₃) → RCOONa + CO₂ + H₂O

2. **Tác dụng ancol (phản ứng este hóa)**

$$\text{R}-\text{COOH} + \text{R}'\text{OH} \xrightleftharpoons[\text{catalyze}]{\text{H}^+, \text{xt}, t^\circ} \text{R}-\text{COOR}' + \text{H}_2\text{O}$$
 (H₂O tạo thành là do OH của axit và H của ancol tạo thành)
 ***Tính chất đặc biệt của HCOOH**
 - tác dụng AgNO₃/NH₃: HCOOH → 2Ag + (NH₄)₂CO₃
 - tác dụng Brom